

РОЗДІЛ I

ТОМ І ГЕК ДІСТАЮТЬ ЗАПРОШЕННЯ

Це сталося навесні, здається, наступного року після того, як ми з Томом Соєром визволили нашого старого негра Джима, коли його, як біглого раба, було спіймано й припнуто ланцюгом на арканзаській фермі Сайласа, Томового дядька.

Помалу відтавала земля, у повітрі повіяло теплом, з кожним днем наблизався той щасливий час, коли можна буде бігати босоніж, бавитися в крем'яшки, гуляти в цурки й ганяти обруча, запускати повітряного змія, а там не за горами — таке довгождане літо, коли нарешті можна купатися. Під цю пору не знайдеш жодного хлопчика, який би не нудьгував і не лічив дні до того літа. Нараз зітхаєш, нудьга посідає тебе, вже й сам не розумієш, що з тобою коїться. Не можеш знайти собі місця — нидіеш, роздумуєш про щось і понад усе mrіеш усамітнитися десь на пагорбі чи на узлісці, сидіти там не рухаючись, милуватися широкою Miccicіpі, що пишно несе свої хвилі-води ген-ген на багато миль, туди, де ліси оповиті легким серпанком. І все навкруги таке величаве, що здається, ніби всі ті, кого ти любиш, повмирали, і самому тобі теж хочеться вмерти й пощезнути навіки.

Ви, напевно ж, знаєте, що це таке? Це весняна хандра. Ось як це зветься. Коли ця недуга спіткає вас, ви втрачаете здатність розуміти, чого саме хочете, при цьому серце просто розривається від різних бажань. Здається, що найбільше вам хочеться по-

їхати: податися звідси геть, із цих обридлих до нудоти місць, які ви бачите день у день; вас просто-таки пориває поїхати, щоб побачити бодай щось нове. Загалом вам хотілося б помандрувати по світу, вас ваблять далекі країни, що завжди здаються такими загадковими, незвичайними й романтичними. Якщо ж у вас немає такої змоги, то ви раді будете й тому, щоб поїхати хоча б деінде, і вже за те дякуватимете долі, що вам це вдалося.

Так-от, нас обох — мене і Тома Соєра — долала найважча форма цієї хвороби. Одначе Том розумів, що в нього не вийде бодай кудись утекти, бо тітка Поллі, як він казав, панtrує за ним так пильно, що годі й mrяти про те, щоб покинути школу й байдикувати. Отож, кажу, у нас із Томом був кепський настрій, спричинений загостренням весняної хандри. Якось надвечір, коли ми, сидячи на ґанку, гомоніли про се про те, до нас вийшла тітка Поллі з листом у руці й сказала:

— Томе, тобі доведеться зараз же збиратися в дорогу та їхати до Арканзасу. Ти навіщось знадобився тітці Саллі.

З радощів я мало не підскочив. Я думав, Том зараз кинеться до тітки Поллі й задушить її в обіймах, а він, уявіть собі, залишився сидіти на місці, незворушний як скеля, і — ні пари з уст. Я трохи не заплакав, розілившись, що через свою дурну поведінку він може втратити таку чудову нагоду. Адже все може зірватися, думав я, коли Том зараз же не скаже тітоньці, який він радий і вдячний, та він і далі сидів, поринувши в свої думки, поки я в розпуці вже не знав, що його вдіяти. Зрештою він — коли я вже ладен був застрелити його, якби міг, — незворушно промовив:

— Я дуже шкодую, тітонько Поллі. Даруйте мені, але цього разу в мене не виходить поїхати.

Тітка Поллі була така вражена його байдужим нахабством, що принаймні на пів хвилини забула язика в роті. Я ж, скориставшись паузою, штовхнув Тома ліктем і прошепотів:

— Ти з глузду з'їхав, чи що? Невже ми пропустимо таку чудову нагоду?

Проте Том — навіть тінь збентеження не промайнула його обличчям — ледь чутно відповів мені:

— Геку Фінне, невже, по-твоєму, я повинен показати їй, як палко бажаю поїхати звідси? Я певен, що тітка Поллі одразу почне вигадувати невідь-що, уявляти собі різні болячки і загрози, а відтак — перешкоди. Зрештою вона просто передумає. Не заважай мені, я сам упораюся. Я знаю, як зробити так, щоб вона мене відпустила.

Мені й на думку не спав такий варіант. Але Том мене переконав. Я вже звик до того, що Том Соер найчастіше має рацію — у нього найсвітліша голова з тих, які мені траплялося бачити. Він завжди знає, що робить, і готовий до будь-яких несподіванок.

Коли тітка Поллі нарешті стямилася й здобулася на слово, вона накинулася на Тома, мов шуліка на курча:

— Чи ви чули таке — даруйте йому?! У нього не виходить! Ні, це просто годі витримати! Та як ти можеш так розмовляти зі мною! Зараз же вставай і йди ладнайся в дорогу. І якщо ти ще хоч раз зайкнешся про те, що вибачаєшся, бо тобі щось не хочеться робити, то я тобі різкою негайно і віддячу, і подарую!

Ми з Томом пішли в дім виконувати її наказ. А Том, піднімаючись східцями, ще й скиглив, удаючи, що йому болить, бо тітка Поллі таки легенько дзизнула його по голові своїм наперстком. Зайшовши до Томової кімнати нагорі, ми одразу кинулися обійматися один з одним. Том почувався щасливим, адже попереду чекала захоплива мандрівка, і зараз же сказав мені:

— Я певен, що тітонька Поллі ще до нашого від'їзду передумає відпустити мене, але не знаємо, як дати собі раду, а гордість не дозволить їй відмовитися від свого слова.

Том спакував усі свої речі за десять хвилин, звісно, крім тих, що їх мали скласти тітка Поллі та Мері. Потім ми почекали ще хвилин з десять, давши тітці Поллі час остаточно заспокоїтися і знову полагіднішати. Том пояснював, що коли тітонька не дуже сердита, то їй досить близько десяти хвилин для заспокоєння, а коли її доїсти до печінок або розпекти до білого жару, от як цього разу, то бажано дати їй охолонути бодай двадцять хвилин. Нам було страшенно цікаво дізнатися, що ж написано в листі, тож, витримавши часу скільки було треба, ми спустилися вниз.

Тітка Поллі сиділа, заглибившись у похмурі роздуми. Лист лежав у неї на колінах. Ми посідали поруч, і вона мовила:

— У листі написано, що у них виникли якісь неприємні проблеми, тож вони сподіваються, що ви удвох зможете допомогти їм розвіятися і «заспокоїтись», як вони пишуть. Можу собі тільки уявити оте ваше з Геком Фінном «заспокоювання» їх! Є там у них один сусіда, на імення Брейс Данлеп. Три місяці поспіль він заличувся до їхньої